
Kyrkomötet Organisationsutskottets betänkande 2013:10

Valfri församling

Sammanfattning

Utskottet avstyrker motion 2013:41, i vilken föreslås att kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utfärda tilläggsdirektiv till den utredning om utjämningsystemet, kyrkans fastigheter och clearingfrågor som tillsatts den 5 mars 2013 innebärande att man inom utredningens ram också ska undersöka möjligheterna till en friare församlingstillhörighet. Utskottet framhåller i sina överväganden att det är viktigt att Svenska kyrkan står fast vid den uppgörelse som träffades med staten vid relationsförändringen mellan Svenska kyrkan och staten. Utskottet finner vidare att det inte kan anses lämpligt att, på det sätt motionärerna föreslår, utforma ett tilläggsdirektiv till den nämnda utredningen.

I betänkandet finns en reservation och en särskild mening till förmån för bifall till motionen.

Utskottets förslag till kyrkomötesbeslut

Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:41.

Motionens förslag

Motion 2013:41 av Britt Louise Agrell m.fl., Möjlighet att välja församling

Kyrkomötet beslutar att uppdra till kyrkostyrelsen att utfärda tilläggsdirektiv till den utredning om utjämningsystemet, kyrkans fastigheter och clearingfrågor som tillsatts den 5 mars 2013 innebärande att man inom utredningens ram också ska undersöka möjligheterna till en friare församlingstillhörighet.

Bakgrund

Församlingstillhörighet

I 4 § första stycket lagen (1998:1591) om Svenska kyrkan finns bestämmelser om församlingens organisatoriska uppbyggnad. Församlingen är enligt första stycket lokal enhet inom Svenska kyrkan och omfattar de personer som tillhör Svenska kyrkan och är bosatta inom församlingens område. Av tredje stycket samma paragraf framgår att det också kan finnas icke-territoriella församlingar.

Att församlingen omfattar de personer som tillhör Svenska kyrkan och är bosatta inom församlingens område innebär att den så kallade territorialprincipen tillämpas. Begreppet bosatt är enligt förarbetena något vidare än begreppet folkbokförd och den närmare innebörden bör regleras inomkyrkligt (prop. 1997/98:116 s. 51).

Den som tillhör Svenska kyrkan ska enligt 35 kap. 1 § i kyrkoordningen tillhöra den församling där han eller hon är folkbokförd utom i vissa fall då man har rätt att tillhöra en icke-territoriell församling.

Enligt bestämmelser beslutade av kyrkomötet 2012, som kommer att träda ikraft den 1 januari 2014, kan den som är folkbokförd i en församling som ingår i ett pastorat, väljas till förtroendeuppdrag i även annan församling inom pastoratet; jämför 33 kap. 4 § första stycket andra punkten i kyrkoordningen, i dess lydelse från och med den 1 januari 2014. Enligt dagens bestämmelser kan man inte väljas till förtroendeuppdrag till annan församling än den i vilken man är folkbokförd.

Tidigare behandling vid kyrkomötet

Fri/friare församlingstillhörighet har behandlats av kyrkomötet vid ett flertal tillfällen. För en utförlig beskrivning av frågans tidigare behandling fram till 2009 hänvisas till Organisationsutskottets betänkande *Församlingstillhörighet* (O 2009:3).

Även under 2010 och 2011 års kyrkomöten behandlades frågor om friare församlingstillhörighet. Motionerna avslogs med hänvisning till att frågan låg inom ramen för vad den s.k. strukturutredningen hade att behandla.

I strukturutredningens betänkande *Närhet och samverkan* (SKU 2011:2) konstaterades att frågan om att kunna ha uppdrag som förtroendevald i en annan församling än den i vilken man är bosatt, är en av de centrala frågorna i diskussionerna gällande friare församlingstillhörighet. Denna uppfattning underströks av Organisationsutskottet under kyrkomötet 2011, då utskottet i sitt betänkande *Friare församlingstillhörighet* (O 2011:8) uttalade följande gällande strukturutredningens förslag om utökad valbarhet:

Enligt utskottets uppfattning innebär utredningens förslag att många av de problem som förknippats med den nuvarande ordningen kommer att få sin lösning.

Strukturutredningen framhöll också att det inte finns några restriktioner mot att fira gudstjänst och vara engagerad i församlingsverksamhet i vilken församling som helst. Vidare anfördes att utredningen inte såg några skäl till att ta initiativ till ändringar i lagen om Svenska kyrkan.

Riksdagsbehandling

Frågan om fri församlingstillhörighet har även varit föremål för riksdagsbehandling. Den 15 mars 2012 beslutade riksdagen att bifalla konstitutionsutskottets förslag om avslag på motioner rörande bl.a. fri församlingstillhörighet. Motionären yrkade i första hand ett tillkännagivande om fri församlingstillhörighet inom Svenska kyrkan och i andra hand ett tillkännagivande om översyn av lagen om Svenska kyrkan. I sitt betänkande *Trossamfund m.m.* (2011/12:KU12) anförde konstitutionsutskottet att det inte fann skäl att förorda en förändring eller omprövning av tidigare beslut rörande relationerna mellan staten och Svenska kyrkan.

Utskottets överväganden

Utskottets förslag: Kyrkomötet beslutar att avslå motion 2013:41.

Utskottet konstaterar att frågan om en fri eller friare församlingstillhörighet varit en återkommande fråga i kyrkomötet.

Utskottet har i sina tidigare överväganden i denna fråga bland annat hänvisat till att det är viktigt att Svenska kyrkan står fast vid den uppgörelse som träffades med staten vid relationsförändringen mellan Svenska kyrkan och staten.

Bestämmelserna i lagen om Svenska kyrkan var en del av denna uppgörelse. Enligt utskottets mening har inget nytt framkommit som nu motiverar ett annat ställningstagande. Utskottet vill i sammanhanget framhålla att Svenska kyrkan, enligt lagen om Svenska kyrkan, ska bedriva en rikstäckande verksamhet. Utskottet menar att förutsättningarna för att lyckas med detta uppdrag riskerar att försämrats vid en uppluckring av den nu gällande territorialprincipen.

Beträffande motionärernas önskemål om att utforma ett tilläggsdirektiv till den utredning om utjämningsystemet, kyrkans fastigheter och clearingfrågor som tillsatts den 5 mars 2013, menar utskottet att det, under alla omständigheter, vore en mindre lämplig ordning. Av utredningsdirektiven (Ks 2012:1012) framgår att utredningen redan har ett mycket omfattande uppdrag som ska redovisas inom en inte alltför avlägsen framtid. Utskottet menar att det är angeläget att undvika omfattande tilläggsdirektiv och därtill hörande förlängningar av utredningsuppdraget.

Mot bakgrund av de argument som nu lyfts fram föreslår utskottet att kyrkomötet avslår motion 2013:41.

Uppsala den 26 september 2013

På Organisationsutskottets vägnar

Torgny Larsson, ordförande

Maria Adeteg, sekreterare

Beslutande: Torgny Larsson, ordförande, Marta Axner, Anton Härder, Anna Brandoné, Kristina Lejdström, Olle Reichenberg, Ann-Britt Åsebol, Anders Björkman, Conny Tyrberg, Camilla Widepalm Heurén, Per Lindberg, Sofia Särddquist, Peder Fohlin, Christer Kax Sundberg och Carin Åblad Lundström.

Övriga närvarande vid beslutstillfället: Aina Andersson, Micael Åsman, Sten-Arne Burman, Ingela Arheden, Bengt Kjellgren, Rolf Persson, Gudrun Carlsson, Sven-Erik Björklund, Per Ingvarsson, Marika Markovits, Ulla Littgren och Celina Falk.

Biskoparna Eva Brunne och Jan-Olof Johansson har deltagit i utskottets överläggningar.

Reservation

I och med kyrkomötets beslut 2012 har det blivit möjligt att delta i en annan församlings församlingsråd inom pastoratet. Därmed har ett steg tagits mot friare församlingstillhörighet.

Om du flyttar tvärs över gatan i Storstaden eller på ålderns höst flyttar in till Centralorten får du lämna din församling där du varit medlem hela livet.

Vi reserverar oss mot beslutet om avslag på motionen 2013:41 angående friare församlingstillhörighet.

Christer Kax Sundberg, Peder Fohlin, Anders Björkman, Olle Reichenberg och Ann-Britt Åsebol

Särskild mening

I och med kyrkomötets beslut 2012 har det blivit möjligt att delta i en annan församlings församlingsråd inom pastoratet. Därmed har ett steg tagits mot friare församlingstillhörighet.

Om du flyttar tvärs över gatan i Storstaden eller på ålderns höst flyttar in på ett äldreboende i Centralorten kan du tvingas lämna din gamla församling.

Jag önskar större valfrihet i kyrkan!

Rolf Persson